

Kliinilise keemia ja hematoloogia osakonnas erinõudeid vajavate venoosset verest teostavate proovimaterjalide säilitamine ja transport laborisse

Analüüs	Proovinõu	Säilitamine ja transport	Paast ja erinõuded
<u>Adrenokortikotroopne hormoon (P-ACTH)</u>	Eeljahutatud +4 °C K2E/K3E katsuti (lilla musta rõngaga kork).	Transportida kohe laborisse jäävee konteineris (konteiner küsida laborist!).	
<u>Ammoonium (P-NH4)</u>	K2E/K3E katsuti (lilla musta rõngaga kork).	Transportida kohe laborisse jäävee konteineris (konteiner küsida laborist!).	Proovivõtule peab eelnema 12-tunnine paast, 6–8 tundi enne proovivõttu ei tohi suitsetada. Punktsioonikoha nahka tuleb eelnevalt hoolikalt puhastada, sest higi sisaldab suurel hulgal ammooniumi.
<u>Folaat (S,P-Fol)</u>	Geeliga LH katsuti (roheline kollase rõngaga kork) või geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga kork).		Proovivõtule peab eelnema 12-tunnine paast.
<u>Hemoglobiin plasmas (P-Hb)</u>	Geeliga LH katsuti (roheline kollase rõngaga kork).		Proovi võtmisel vältida hemolüüsi. Materjalivõtul tekkinud hemolüüs muudab tulemused kõlbmatuks.
<u>Homotsüsteiin (S,P-Hcy)</u>	Geeliga LH katsuti (roheline kollase rõngaga kork) või geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga kork).	Transportida kohe laborisse jäävee konteineris (konteiner küsida laborist!).	

<u>Krüoglobuliinid (S-Cryo)</u>	Proovimaterjali võtmiseks kasutada eelsoojendatud nõela ja eelsoojendatud hüübimisaktivaatoriga katsutit (punane musta rõngaga kork). Nõela ja katsutit hoida üks tund enne verevõtmist termostaadis +37 °C juures.	Proovimaterjal transportida termosel 37 °C juures kohe Ühendlabori logistika ja vastuvõtuosakonda, Puusepa 8, ruum J2114, tel. 731 8316.	Proovimaterjali võtmine ja edasine käitlemine peab toimuma 37 °C juures. Ambulatoorne patsient peab enne proovivõttu viibima 30 min soojas ruumis, et kehaosade temperatuur tasakaalustuks. Proovivõtuks vajalikud eelsoojendatud vahendid ja termose saab Ühendlabori logistika ja vastuvõtu osakonnast (L.Puusepa 8, ruum J2114, tööpäeviti 8.00 – 15.00, tel. 731 8316) või lastekliiniku osakonnast (N. Lunini 6, ruum 111c, tööpäeviti 8.00 – 15.00, tel. 731 9591).
<u>Laktaat (aP-Lac, cP-Lac, P-Lac)</u>	Glükolüüsi inhibiitoriga katsuti (hall musta rõngaga kork).	Transportida kohe laborisse, sest proov tuleb tsentrifugida 15 minuti jooksul alates vere võtmisest.	Laktaadi sisaldust on soovitatav määrata vere happe-aluse tasakaalu uuringu raames hepariniseeritud verest. Kui see ei ole võimalik, siis alternatiivina võib laktaadi sisaldust määrata ka venoossest plasmast. Enne proovi võtmist peab patsient 30 minutit rahulikult istuma, žgutti võib kasutada maksimaalselt 30 sek vältel.
<u>Metotreksaat</u>	K2E/K3E katsuti (lilla musta rõngaga kork).	Kaitsta proovi valguse eest!	
<u>Parathormoon (S-PTH)</u>	Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga kork).	Koheselt transportida laborisse seerumi eraldamiseks.	
<u>Reniin (P-Renin)</u>	K2E/K3E katsuti (lilla musta rõngaga kork).	Proovimaterjal tuleb krüoaktivatsiooni vältimiseks võtta, tsentrifugida ja säilitada <u>toatemperatuuril</u> .	Proovimaterjal võtta hommikul vähemalt 2 tundi pärast patsiendi ärkamist (patsient on olnud püstiasendis). Enne materjalivõttu peab patsient 5 – 15 minutit istuma.
Koobalt, kroom, titaan (P-Co, P-Cr, P-Ti)	Mikroelementide katsuti (sügavsinine kork).	Säilitada kuni laborisse saatmiseni külmkapis.	Enne proovivõttu eemaldada 1 katsuti täis verd (ei sobi esimene katsuti).
Vesinikkarbonaat (P-HCO3)	Geeliga LH katsuti (roheline kollase rõngaga kork).	Koheselt transportida laborisse seerumi/plasma eraldamiseks.	

<u>Vitamiinid A ja E</u>	LH-katsuti (roheline musta rõngaga kork) või hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane musta rõngaga kork).	Kaitsta valguse eest!	Veri võtta soovitatavalt hommikul. Proovivõtule peab eelnema 12-tunnine paast.
<u>Vitamiinid B1 ja B6</u>	K2E/K3E-katsuti (lilla kork).	Kaitsta valguse eest!	Veri võtta soovitatavalt hommikul. Proovivõtule peab eelnema 12-tunnine paast.
<u>Vitamiin B12</u>	Geeliga LH katsuti (roheline kollase rõngaga kork) või geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga kork).		Proovivõtule peab eelnema 12-tunnine paast.

Kliinilise keemia ja hematoloogia osakonnas uriinist teostavate erinõudeid vajavate proovimaterjalide võtmine, säilitamine ja transport laborisse

Analüüs	Proovinõu	Säilitamine ja transport
<u>Kaltsium (dU-Ca), Magneesium (dU-Mg), Fosfaat (dU-P) ööpäevases uriinis</u>	Ööpäevase uriini kogumiseks uriinikogumisenõu, laborisse saata uriinikatsuti.	Valada pärast esimest kogutud uriiniportsjonit kogumisenõusse 25 mL 6 mol/L HCl (küside laborist!). NB! Ettevaatust söövitav! Iga järgneva uriiniportsjoni lisandumisel tuleb uriini segada. Kogumisenõu hoia urineerimise vaheaegadel külmkapis. Uriin toatemperatuuril kaks päeva, +4 °C neli päeva ja -20 °C kolm nädalat.
<u>Metanefriin (dU-Meta), Normetanefriin (dU-Normeta) ööpäevases uriinis</u>	Ööpäevase uriini kogumiseks uriinikogumisenõu, laborisse saata uriinikatsuti.	Valada pärast esimest kogutud uriiniportsjonit kogumisenõusse 10 mL 6 mol/L HCl (küside laborist!). NB! Ettevaatust söövitav! Iga järgneva uriiniportsjoni lisandumisel tuleb uriini segada. Transportida proovimaterjal <u>koheselt</u> pärast kogumist laborisse sügavkülmutamiseks.
<u>Vask ööpäevases uriinis (dU-Cu)</u>	Ööpäevase uriini kogumiseks uriinikogumisenõu, laborisse saata uriinikatsuti.	Valada pärast esimest kogutud uriiniportsjonit kogumisenõusse 10 mL 63%-list HNO ₃ (küside laborist!). NB! Ettevaatust söövitav! Iga järgneva uriiniportsjoni lisandumisel tuleb uriini segada. Kogumisenõu hoia urineerimise vaheaegadel toatemperatuuril.
<u>Kusihape ööpäevases uriinis (dU-UA)</u>	Ööpäevase uriini kogumiseks uriinikogumisenõu, laborisse saata uriinikatsuti.	Valada pärast esimest kogutud uriiniportsjonit kogumisenõusse 10 mL 5%-list NaOH (küside laborist!). NB! Ettevaatust söövitav! Iga järgneva uriiniportsjoni lisandumisel tuleb uriini segada. Kogumisenõu hoia urineerimise vaheaegadel toatemperatuuril.
<u>5-hüdroksiindooläädikhape ööpäevases uriinis (dU-5-HIAA)</u>	Ööpäevase uriini kogumiseks uriinikogumisenõu, laborisse saata uriinikatsuti.	Valada pärast esimest kogutud uriiniportsjonit kogumisenõusse 10 mL 6 mol/L HCl (küside laborist!). NB! Ettevaatust söövitav! Iga järgneva uriiniportsjoni lisandumisel tuleb uriini segada. Kogumisenõu hoia urineerimise vaheaegadel külmkapis.
<u>Oksaalhape ja tsitraat ööpäevases uriinis (dU-Oxal, dU-Citr)</u>	Ööpäevase uriini kogumiseks uriinikogumisenõu, laborisse saata 2 uriinikatsutit.	Valada pärast esimest kogutud uriiniportsjonit kogumisenõusse 10 mL 6 mol/L HCl (küside laborist!). NB! Ettevaatust söövitav! Iga järgneva uriiniportsjoni lisandumisel tuleb uriini segada. Kogumisenõu hoia urineerimise vaheaegadel külmkapis.